

**Evaluatie Actieprogramma Inclusie
Iedereen doet mee! 2021-2024**

Inhoudsopgave

Evaluatie Actieprogramma Inclusie <i>Iedereen doet mee!</i> 2021-2024	1
Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	4
Actieprogramma 2021-2024	4
Opzet evaluatie	5
Leeswijzer	5
2. Organisatie, samenwerking, activiteiten	6
Werkwijze en activiteiten	6
Samenwerking	7
3. Wat heeft het opgeleverd per thema	9
1. Thema Werk	9
2. Thema Onderwijs	10
3. Thema Participatie	12
4. Thema Zorg en ondersteuning	14
5. Thema Wonen en bouwen	16
6. Thema Vervoer	18
7. Thema Gemeente als organisatie	20
4. Geleerde lessen	23
Bijlage 1 Activiteiten projectgroep <i>Iedereen doet mee</i>	24

1. Inleiding

Dit is de eindrapportage van het Actieprogramma Inclusie 2021-2024 'Iedereen doet mee'. Met dit programma voert de gemeente Nijmegen het VN-verdrag Handicap uit. Sinds juli 2021 zijn we aan de slag gegaan. We hebben een organisatie opgezet, een netwerk opgebouwd van betrokken organisaties en personen, en actiepunten uitgevoerd verdeeld over zes thema's.¹

Actieprogramma 2021-2024

Doel en uitgangspunten

Ons uitgangspunt is: inclusie hoort gewoon bij alles wat we doen. Het moet vanzelfsprekend onderdeel zijn van ons beleid en onze uitvoering. Op veel terreinen houdt Nijmegen al rekening met inclusie en toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Maar op sommige punten wilden we als gemeente met het Actieprogramma 2021-2024 extra inzetten. We weten: werken aan een inclusieve samenleving is nooit klaar. Het vraagt blijvende aandacht van ons allemaal.

De drie pijlers van het Actieprogramma 2021-2024

- Bewustwording
- Communicatie
- Ervaringsdeskundigheid

De zes thema's waarop we actie hebben ondernomen

- Werk
- Onderwijs
- Participatie
- Zorg en Ondersteuning
- Wonen en bouwen
- Vervoer
- Gemeente als organisatie

Per thema hebben we gekeken: waar werken we al aan? Waar gaan we mee verder? En samen met ervaringsdeskundigen hebben we extra actiepunten benoemd.

Organisatie

Om het programma uit te voeren is een projectgroep gestart. In de projectgroep zitten:

- Zelfregiecentrum Nijmegen (ZRCN)
- Ixta Noa
- Nijmeegse Coalitie voor Inclusie
- Beleidsadviseurs van de gemeente (sociaal en fysiek domein)
- Projectleider Inclusie (VN-verdrag Handicap)
- Projectondersteuner

¹ In 2021 is op verzoek van de raad een deel van de actiepunten als prioritair aangemerkt. In de voortgangsrapportage van 2023 is over deze actiepunten afzonderlijk gerapporteerd. Alle prioritaire punten waren op dat moment uitgevoerd.

Deze samenstelling sluit aan bij het motto van het VN-verdrag Handicap: 'Niets over ons, zonder ons'. Samen hebben we het programma vormgegeven en uitgevoerd.

Opzet evaluatie

Voor deze evaluatie hebben we gebruikt:

- Zelfscan VN-verdrag Handicap, een enquête van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Werkconferentie Balans opmaken
- Voortgangsrapportages Actieprogramma
- Evaluatiebijeenkomst Projectgroep *Iedereen doet mee!*

De enquête

In 2025 hebben we een enquête gehouden onder vier groepen:

- (Ervaringsdeskundige) inwoners
- Beleidsadviseurs
- Organisaties
- Bestuur (college van Burgemeester en Wethouders)

We gebruikten de VNG Zelfscan VN-verdrag Handicap. Deze scan laat zien waar Nijmegen staat met de uitvoering van het VN-verdrag Handicap. Er waren 83 respondenten: 34 inwoners (met een beperking), 28 beleidsadviseurs, 16 organisaties en 5 collegeleden.

De werkconferentie

De uitkomsten van de enquête hebben we besproken tijdens de werkconferentie *Balans opmaken*. Er waren sessies over de 6 thema's van het VN-verdrag Handicap. Deelnemers kregen vooraf informatie over hun gekozen thema:

- de uitkomsten van de enquête
- de stand van zaken van het actieprogramma

We hebben met 55 deelnemers gesproken, waaronder ervaringsdeskundigen, beleidsmakers, professionals en leden van de adviescommissie JMG.

Feedback

We hebben de uitkomsten van de werkconferentie samengevoegd met informatie over de voortgang en concrete resultaten van het Actieprogramma en de uitkomsten van de enquête. De projectgroep en achterban hebben hierop inhoudelijk feedback gegeven.

Dit alles leest u in deze evaluatie. De evaluatie is de basis voor de nieuwe agenda voor de uitvoering van het VN-verdrag Handicap.

Leeswijzer

In **hoofdstuk 2** leest u over de werkwijze van de projectorganisatie, de georganiseerde activiteiten en kijken we kort terug op de samenwerking.

In **hoofdstuk 3** kunt u lezen over de opbrengsten van het Actieprogramma Inclusie 2021-2024 per thema: wat is de stand van zaken en wat zijn aandachtspunten voor een vervolg.

In **hoofdstuk 4** kijken we kort terug op de geleerde lessen.

2. Organisatie, samenwerking, activiteiten

Werkwijze en activiteiten

Projectgroep

In 2022 stelden we een externe projectleider aan voor 16 uur per week. Met de opdracht: het programma *Iedereen doet mee!* vooruit helpen en verbindingen leggen. Zowel binnen de gemeente als met de stad.

We stelden een projectgroep samen met vertegenwoordiging uit de Nijmeegse Coalitie voor Inclusies, Zelfregiecentrum Nijmegen (ZRCN) en twee beleidsadviseurs uit zowel het sociaal als het fysieke domein. Bij de samenstelling vonden we diversiteit en representatie belangrijk. Daarom hebben we later vertegenwoordiging vanuit Ixta Noa toegevoegd.

Door in te zetten op zoveel mogelijk co-creatie doen we recht aan het motto van het VN-verdrag Handicap: 'Niets over ons, zonder ons'.

De belangrijkste taken van de projectgroep waren: adviseren over de grote lijnen van het actieprogramma; signaleren; en verbinden. Voor de uitvoering werd gewerkt met thema- en werkgroepen.

Jaarplannen en begroting

Per jaar zijn er door de projectgroep jaarplannen opgesteld, die richting geven aan de activiteiten verspreid over het jaar, met daarbij verantwoordelijke(n) benoemd.

De projectgroep gaf op basis van de opgestelde jaarplannen advies over de inzet van het inclusie budget VN-verdrag Handicap. De projectgroep had binnen deze begroting ook een 'vrije ruimte' bedrag om snel in te kunnen spelen op tussentijdse kansen.

Activiteiten

De belangrijke terugkerende activiteiten die op initiatief of met betrokkenheid van de projectgroep zijn ontwikkeld zijn:

- **Werkconferenties**
Het organiseren van lokale conferenties rondom thema's als Wonen en Sociale Toegankelijkheid, met deelname vanuit (ervaringsdeskundige) inwoners, beleidsambtenaren en organisaties.
- **Inventarisaties, onderzoeken**
Bijvoorbeeld het onderzoek van het Regionaal Platform Ervaringskennis (RPE) naar sociale inclusie bij vrijetijdsactiviteiten (sport en cultuur). En de enquête 'VNG Zelfscan VN-verdrag Handicap' over de situatie in Nijmegen.
- **Opdrachtverlening projecten**
Bijvoorbeeld het Project MKB toegankelijke route met bureau Ongehinderd en de Pilot ervaringsdeskundigen bij de ontwikkeling van het stationsgebied.
- **Subsidieregeling Stimulering Toegankelijkheid.** Dit biedt ondernemers en organisaties met een bezoekfunctie inhoudelijke en financiële ondersteuning bij het toegankelijker maken van hun pand of digitale dienstverlening.
- **Week van de Toegankelijkheid**
Lokaal invulling geven aan de landelijke campagneweek over het belang van toegankelijkheid voor een inclusieve samenleving.

- **Communicatie**

Op de webpagina 'Nijmegen van Iedereen' zijn de nieuwsbrieven te lezen - Nieuwsbrief VN verdrag handicap/ iedereen doet mee. '[Bekijk eerdere nieuwsbrieven](#)'. Er is een apart mailaccount aangemaakt voor communicatie over het programma en activiteiten: Iedereendoetmee@nijmegen.nl

Bijlage 1 biedt een overzicht van alle activiteiten 2022-2025.

Besteding budget

Er was elk jaar ongeveer € 300.000 te besteden. Hieronder ziet u hoe dit globaal is ingezet.

Het meeste geld ging naar het vergroten van de toegankelijkheid van voorzieningen. Voor 2025 en 2026 hebben we hiervoor een subsidieregeling ingesteld. Organisaties en ondernemers met een publieksfunctie krijgen steun bij het toegankelijker maken van hun pand of website. Andere belangrijke doelen zijn:

- Versterken van inclusie op thema's als onderwijs, participatie, bouwen en wonen, gemeentelijke organisatie en bewustwording
- Ondersteunen van de inzet van ervaringsdeskundigheid

	DOEL	BESTEDING PER JAAR
1.	TOEGANKELIJKE VOORZIENINGEN	€ 55.000 - € 100.000
2.	THEMA'S	€ 50.000 - € 75.000
3.	ERVARINGSDESKUNDIGHEID/ VERSTERKEN NETWERK	€ 30.000 - € 45.000
4.	PROJECTORGANISATIE	€ 30.000 - € 45.000
5.	DIVERS	€10.000 - € 35.000

Samenwerking

We werkten voor het eerst met een projectgroep waarin zowel gemeentelijke vertegenwoordigers als belangenorganisaties en ervaringsdeskundigen zaten. Dit was voor iedereen een nieuwe manier van werken.

De projectgroep heeft in een evaluatiebijeenkomst teruggekeken op de samenwerking.

Wat ging goed

Het kostte tijd om de samenwerking vorm te geven. Maar de projectgroep is vooral trots op hoe uiteindelijk is samengewerkt en wat er is bereikt.

- **Gelijkwaardige samenwerking**
Het lukte steeds beter om op basis van gelijkwaardigheid in de projectgroep samen te werken. Een belangrijke voorwaarde daarbij was de aanstelling van een onafhankelijke projectleider, een projectondersteuner en de uitbreiding van de formatie voor de beleidsadviseur inclusie met het aandachtsgebied VN-verdrag Handicap.
- **Betere positie in de organisatie**
De projectgroep kreeg steeds meer voet aan de grond in de brede gemeentelijke organisatie.
- **Meer inzet van ervaringsdeskundigheid**
Op verschillende beleidsterreinen wordt nu meer gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigheid.
- **Inspirerende activiteiten en conferenties**
Georganiseerd met en vanuit het perspectief van mensen met een beperking. Deze activiteiten hebben vooral bijgedragen aan bewustwording.
- **Sterkere samenwerking**
De samenwerking tussen (organisaties van) belangenbehartigers in Nijmegen is toegenomen. Het Zelfregiecentrum Nijmegen heeft zich doorontwikkeld als professionele organisatie, met name op het gebied van ondersteuning en inzet van ervaringsdeskundigheid.

Wat kan beter

Ook hebben we aandachtspunten benoemd.

- **De slagkracht van de projectgroep**
In het bijzonder het omzetten van ideeën, via planvorming naar concrete projecten en opdrachten. Dit komt in de huidige opzet nog niet optimaal uit de verf.
- **Taken en rollen**
Duidelijkheid over de rol en verantwoordelijkheid van betrokken beleidsadviseurs op de diverse thema's, onder meer in de werkgroepen per thema.
- **Kennisopbouw**
De basiskennis over inclusie en toegankelijkheid in de gemeentelijke organisatie. En in bijzonder ook het borgen van de opgedane (ervarings)kennis en ervaringen uit projecten.
- **De rol van de belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen**
Zij willen hun rol in een vervolgaanpak meer te beperken tot: inbreng van ideeën; meedenken over de uitvoering; monitoren van de voortgang vanuit het perspectief van mensen met een beperking. De wens is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en borging van inclusie-activiteiten bij de gemeente en maatschappelijke organisaties te beleggen.

3. Wat heeft het opgeleverd per thema

In dit hoofdstuk leest u wat de belangrijkste opbrengsten zijn op de zes thema's. Per thema beantwoorden we de vraag: **Waar staan we?** Wat zeggen (ervaringsdeskundige) inwoners en wat is er georganiseerd.

Uit de enquête blijkt dat organisaties, beleidsadviseurs en bestuur positiever zijn dan de mensen om wie het gaat. De eerste groep benadrukt wat er is bereikt. Inwoners met een beperking merken dagelijks dat er nog veel te doen is. Daarom sluiten we elk thema af met voorbeelden van wensen voor het vervolg. Deze komen uit de enquête en de werkconferentie. Sommige wensen zijn nieuw, voor anderen is al aandacht binnen de beleidsterreinen.

1. Thema Werk

Wat zeggen inwoners

“Ik ben met tegenzin bij begeleid werken terechtgekomen, naar mijn idee zonder dat er écht passend gekeken is naar de mogelijkheden op de reguliere arbeidsmarkt.”

“Ik heb een universitaire opleiding, maar heb lang gewerkt op mbo-niveau, omdat ik nergens anders werd aangenomen. Dit heeft veel effect op mijn inkomen en mijn pensioenopbouw.”

“Uitkeringen zijn niet genoeg om rond te komen vanwege de stapeling van kosten zoals zorgkosten en stroomkosten voor hulpmiddelen.”

Wat hebben we gedaan

Inzet ervaringsdeskundigheid

- Binnen het Werkbedrijf zijn ervaringsdeskundigen werkzaam, als aanvulling op de dienstverlening richting werkzoekenden en ondernemers.
- Bij Bindkracht10 zijn ervaringsdeskundigen aanwezig voor vragen over inkomensondersteuning en schuldenproblematiek.
- Vanuit Moneyways worden ervaringsdeskundigen ingezet voor educatie aan leerlingen van het Vmbo en MBO over omgaan met geld.
- Er zijn verregaande plannen om ervaringsdeskundigheid in te zetten bij het maken van beleid op Schuldhulpverlening.

Inzet op competenties en vaardigheden

- Binnen de regionale aanpak Jongeren naar School of Werk is er extra aandacht voor jongeren met een kwetsbare uitgangspositie.
Zowel tijdens de schoolloopbaan, maar ook daarna op de overstap naar de

arbeidsmarkt wordt er extra ondersteuning geboden, zodat iedere jongere een passend perspectief heeft.

- Vooruitlopend op landelijke wetgeving, ontwikkelen de samenwerkingspartners door op dit onderwerp. Een voorbeeld hiervan is de mogelijkheid deelcertificaten te behalen voor wie een startkwalificatie (nog) niet haalbaar is.

Afstemming domeinen werk en onderwijs

- Binnen de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA) en de regionale aanpak Jongeren naar School of Werk is er aandacht voor kwetsbare mensen die om allerlei redenen extra ondersteuning nodig hebben.

Wat vraagt aandacht

Voorbeelden uit de werkconferentie

- Er is behoefte aan passend werk, waarbij niet alleen wordt gekeken naar reguliere banen, maar naar het creëren van een bredere, inclusieve arbeidsmarkt. Er is behoefte aan deeltijd- en passende banen voor inwoners met een beperking.
- Mensen met een uitkering zouden meer ruimte moeten krijgen om met eigen ideeën aan het werk te gaan, ondersteund door professionals van het Werkbedrijf en het UVW.
- De inkomenszekerheid van mensen met een beperking kan meer aandacht krijgen, onder andere door betere ondersteuning, eerlijker deeltijdwerk en het voorkomen dat regelingen elkaar tegenwerken.

2. Thema Onderwijs

Wat zeggen inwoners

“Het lukt scholen en kinderopvang regelmatig niet om kinderen met een beperking blijvend te laten meedoen binnen reguliere opvang of onderwijs.”

“Het is vaak een complexe zoektocht om passende ondersteuning te vinden.”

Wat hebben we gedaan

Aandacht vergroten van kennis en bewustwording over beperkingen bij schoolpersoneel, ouders en kinderen

- Het blijft van belang dat ambtenaren, scholen en ouders meer bewust worden van de strekking van inclusief onderwijs vanuit het VN-verdrag Handicap. Dit blijkt ook uit de conferentie van Samenwerkingsverband Stroomland in 2024, waar inclusie in het onderwijs centraal stond.
- Gemeente, onderwijs en kinderopvang spreken vanaf 2025 regelmatig over de aansluiting met zorg in het OZON-overleg (Overleg Zorg Onderwijs Nijmegen). De gemeente zet in op normalisering en het leren omgaan met verschillen. Binnen de regio loopt een ontwikkelagenda Inclusief Onderwijs, ondersteund door een actief aanjaagteam. Een belangrijk aandachtspunt is hoe kinderen en ouders als ervaringsdeskundigen beter betrokken kunnen worden.

Doorontwikkeling aansluiting onderwijs-jeugdzorg en preventieve activiteiten voor regulier onderwijs

- Gemeente, Buurtteams en samenwerkingsverband Stroomland werken gebiedsgericht samen om hulp vroegtijdig en dichtbij te organiseren.
- Vanuit het bestuur van Stroomland staat het belang van het kind nu duidelijker centraal. Een concreet voorbeeld van deze werkwijze is LIZ (Leren Interactie in Zorg), waar onderwijs en zorg intensief samenwerken rondom leerlingen.

Intensiveren passende kinderopvang

- Er is in de afgelopen jaren gewerkt aan het versterken van passende kinderopvang door extra aandacht te geven aan voor- en voerschoolse educatie, zodat minder kinderen hoeven door te stromen naar het speciaal onderwijs.
- De visie om te groeien naar “BSO voor alle kinderen” is uitgewerkt, al blijft personeelstekort een knelpunt voor de uitvoering.
- Pedagogisch medewerkers zijn beter toegerust om ondersteuning op locatie te bieden. De pilot met de Ambulant Pedagogische Medewerker (APM) in Lindenholt en Dukenburg is succesvol verlopen: in 2024-2025 werd driekwart van de ondersteuningsvragen binnen de kinderopvang zelf opgelost. Daarom wordt de inzet van de APM structureel gemaakt en uitgebreid naar andere stadsdelen.

Aandacht voor aansluiting met stages en arbeidsmarkt

- Er is regionaal gewerkt aan het verbinden van de aanpak voor voortijdig schoolverlaters met jeugdwerkgelegenheid, waarbij het loslaten van de startkwalificatie nieuwe kansen biedt.
- Een pilot met scholen van Pro (Praktijkonderwijs) en vso (voortgezet speciaal onderwijs) zorgt ervoor dat (oud-)leerlingen langer kunnen terugvallen op hun school, met in de toekomst mogelijk ook ondersteuning voor hbo (hoger beroeps onderwijs) en wo (wetenschappelijk onderwijs) studenten.
- Het ROC (regionaal opleidingscentrum) biedt steeds meer mogelijkheden voor het behalen van deelcertificaten, terwijl het loopbaanteam in het mbo zich inzet voor een betere overgang van kwetsbare studenten naar werk.
- Het instrumentarium van het Werkbedrijf is nu ook toegankelijk voor 16- en 17-jarigen uit het voortgezet onderwijs.

Wat vraagt aandacht

Voorbeelden uit de werkconferentie

- Er wordt aandacht gevraagd om het VN-verdrag Handicap te volgen voor inclusief onderwijs. Zodat kinderen in de eigen buurt naar school kunnen en niet meer in het speciaal onderwijs terechtkomen.
- Er is behoefte aan:
 - Toegankelijke schoolgebouwen voor iedereen
 - Lesmateriaal en lestijden zoveel mogelijk af te stemmen op de behoeften van leerlingen/studenten
 - Toegankelijke voor- en naschoolse kinderopvang

3. Thema Participatie

Wat zeggen inwoners

“Openbare speeltuintjes zijn zelden toegankelijk voor mensen met een fysieke beperking.”

“Ik kan niet vinden welke horecagelegenheden een toegankelijk toilet hebben”

“Ik vind dat er bij sport meer naar mogelijkheden gekeken moet worden voor mensen met een beperking. Niet in aparte groepen.”

Wat hebben we gedaan

Inclusie verder uitwerken in het beleid ‘Ruimte voor ontmoeting’ gericht op sociale toegankelijkheid in de wijk

- In 2022 is het Wijkatelier Lindenholt geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan zijn aanvullende gesprekken gevoerd tussen alle betrokken partijen, waaronder WAL, de gemeente en Bindkracht10. De bevindingen uit deze evaluatie zijn nog niet ingezet voor andere wijkcentra.
- In 2025 is er onderzoek gedaan naar ontmoetingsplekken in de stad, gekoppeld aan bouwstenen voor een sterke sociale basis, waarbij inclusie een belangrijke pijler vormt.

Extra aandacht voor gezondheid, bewegen en leefstijl

- Er wordt invulling gegeven aan het SamenSpeelAkkoord (2019) ten aanzien van bewustwording en inrichting. Er is een ambitiedocument (2022) gemaakt voor de Leemkuil en Brakkefort. Daarin is toegankelijkheid opgenomen.

- Het uitvoeringskader BOSS (Bewegen, ontmoeten, spelen en sporten) is aangenomen door het college. De ambitie in dit uitvoeringskader is onder andere samen spelen toegankelijk maken voor iedereen. Daarbij zijn er vanuit fysieke toegankelijkheid richtlijnen opgenomen.
- Samen spelen heeft aandacht bij de buurtsportcoaches van VSA.
- In 2025 is een inclusieve BOSS-plek ontworpen, samen met ervaringsdeskundigen uit de betreffende buurt. De oplevering was eind 2025. Vanuit de aanvullende middelen voor het Actieprogramma Inclusie is geld beschikbaar gemaakt voor het toegankelijk maken van drie BOSS-plekken. Verder werkt de gemeente aan concrete ambities voor de aanleg van inclusieve speelplekken.
- Begin 2026 start de gemeente met themasessies om tot een gedeeld begrip van inclusieve speelplekken te komen. En om vragen en behoeften van verschillende ambtenaren te verzamelen. De opgehaalde inzichten vormen de basis voor een vervolgsessie met het kernteam, waarin gezamenlijke acties en vervolgstappen worden uitgewerkt.
- In de Sport- en beweegnota die in 2022 is vastgesteld, is als eerste ambitie geformuleerd dat Nijmegen een inclusieve sport- en beweegstad moet zijn, onder meer via de regionale aanpak van Uniek Sporten.
- In het Kermisplan zijn toegankelijkheidseisen opgenomen.

Extra aandacht voor diversiteit en inclusie in de culturele sector

- Binnen de culturele sector is er extra aandacht voor diversiteit en inclusie. In de subsidieverantwoordingen wordt structureel gereflecteerd op de Code Diversiteit en Inclusie, die vanaf 2025 ook is opgenomen in de nieuwe meerjarige subsidies.
- In 2024 is er een bewustwordingsbijeenkomst georganiseerd voor evenementenorganisatoren in Nijmegen.
- In het verlengde van de bewustwordingsbijeenkomst zijn adviesspreekuren georganiseerd.
- Ervaringsdeskundigen van het Zelfregiecentrum hebben diverse evenementen in de openbare ruimte beoordeeld op toegankelijkheid, waarvoor vrijwilligers speciaal zijn opgeleid.
- Er is afstemming geweest met Club Goud over het project 'Lang Leven Cultuur' over toegankelijkheid van cultuur in Nijmegen. Uitgevoerd in samenwerking met Disability Studies en ervaringsdeskundigen van het Zelfregiecentrum.
- Het Regionaal Platform Ervaringskennis (RPE) heeft onderzoek gedaan onder inwoners met een beperking en organisaties naar verbetering van de sociale inclusie via vrijetijdsactiviteiten (sport en cultuur). De aanbevelingen zijn ingebracht in de werkconferentie over Sociale Toegankelijkheid in 2024.
- In de strategische beleidsvisie 2025-2029 van de Lindenberg is een van de vijf belangrijkste opgave: 'Drempels beslechten'. Met als doel om (fysieke en sociale) toegankelijkheid zonder beperkingen vanzelfsprekend maken en in alle geledingen van de organisatie door te voeren.

Stadsdeelprogrammeren

- Met Stadsdeelprogrammeren ontwikkelt Nijmegen nieuwe, inclusieve manieren om samen met inwoners en professionals de sociale basis te versterken. In stadsdeel Zuid zijn bijvoorbeeld diverse groepen inwoners betrokken en is geëxperimenteerd met Wijkwaardenkaarten en Sensemaking: deur-aan-deur

werkvormen die een brede vertegenwoordiging van inwoners met verschillende achtergronden, ervaringen en perspectieven bereiken. Deze aanpak werkt tegelijk als sociale interventie en wordt de komende jaren stad breed ingezet.

Wat vraagt aandacht

Voorbeelden uit de werkconferentie

- Het wordt belangrijk gevonden dat kinderen met en zonder beperking samen opgroeien in de wijk. Dat vraagt om meer speelplekken die voor alle kinderen toegankelijk zijn.
- Er wordt aandacht gevraagd om al vroeg in het proces ervaringsdeskundige inwoners te betrekken. Zoals bij gebieds- en wijkontwikkeling.

4. Thema Zorg en ondersteuning

Wat zeggen inwoners

“Er is in Nijmegen veel versnippering voor mensen met een beperking. Je hebt veel toegangspoorten.”

“Ik ben erg bezorgd over de personeels- en financiële tekorten in de Wmo.”

“De overgang 18-/18+ verloopt vaak moeizaam en continuïteit is zeker niet altijd vanzelfsprekend.”

Wat hebben we gedaan

Inzet ervaringsdeskundigheid

- De gemeente heeft een handreiking voor inzet van ervaringsdeskundigheid vastgesteld. De handreiking bevat definities, verschillende rollen en niveaus van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid.
- Ervaringsdeskundigen zijn betrokken bij inkooptrajecten Beschermd Wonen.
- Een ervaringsdeskundige werkt mee aan de ETHOS (European Typology of Homelessness and Housing Exclusion) Light daklozentelling. Verkenning voor inzet bij schuldhelpverlening loopt.
- De pilot Buurteams in twee stadsdelen was succesvol. Er zijn ervaringsdeskundigen in alle 10 Buurteams Volwassenen werkzaam. Het betreft een unieke samenwerking die nu duurzaam tot stand is gekomen door de samenwerking van Buurteam met Ixta Noa.
- Er is extra inzet van ervaringsdeskundigheid geregeld, gecoördineerd door het Zelfregiecentrum Nijmegen en gefinancierd uit het projectbudget Iedereen doet mee.

- Met o.a. Bindkracht10 en Sterker Sociaal Werk zijn in subsidies afspraken vastgelegd over inzet van ervaringskennis.
- Nieuwe inkoopcontracten voor zorg bevatten een specifieke passage over ervaringsdeskundigheid.
- Vier ervaringsdeskundigen leveren advies (gevraagd/ongevraagd) binnen actielijnen van het Regioprogramma Jeugd. De pilot omvat ook het opstellen van heldere randvoorwaarden voor werken met ervaringsdeskundigen.
- Ervaringsdeskundigen zijn betrokken bij beoordeling van aanbestedingen Jeugdhulp met verblijf.
- Start van een regionale Samenwerkplaats 'Sluitende Aanpak GGZ' (Geestelijke Gezondheid Zorg) met ervaringswerkers in projectteam. Thema's zijn: netwerkzorg, herstel, eigen regie, sociale kwaliteit.
- In diverse adviestrajecten leveren ervaringsdeskundigen advies zoals: Inkoop Beschermd Wonen 2025, Regio-aanpak Wlz (Wet langdurige zorg), Evaluatie toegang Beschermd Wonen, Cliëntcommunicatie over Beschermd Wonen & Wlz-ggz
- Voor het nieuwe visietraject Maatschappelijke Opvang (2025) zijn ervaringsdeskundigen betrokken.
- In 2025 is een verkenning gestart met een pilot voor een ouderplatform, binnen een landelijk project van (Sch)ouders/Kind & Zorg, gericht op ouders van kinderen met een beperking en/of chronische ziekte.

Inzetten op bewustwording

- Er zijn verschillende campagnes voor bewustwording geweest. Onder andere: Oog voor elkaar, de Welkome Wijk, Silent scream, en 'Hoe is het?'.
- Partners als Mee Plus, de Kentering, Ixta Noa, de LFB Sterkplaats en Zelfregiecentrum verzorgen voorlichtingsbijeenkomsten in Nijmegen.

Wat vraagt aandacht

Voorbeelden uit de werkconferentie

- Er is behoefte aan betere informatievoorziening over Pgb's en Onafhankelijke Client Ondersteuning.
- Er zijn zorgen naar voren gebracht over de eigen regie bij de koppeling van woon- en zorgcontracten, bijvoorbeeld bij Fokus Wonen
- Er is behoefte aan scherpere contracten met hulpmiddelenleveranciers over tijdsnormen voor levering, reparaties en vervangend vervoer. Omdat Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) -voorzieningen elke dag essentieel zijn voor mensen met een beperking.
- Er is een wens uitgesproken om herindicatie bij chronische aandoeningen af te schaffen, in verband met de (mentale) belasting.

5. Thema Wonen en bouwen

Wat zeggen inwoners

“Er is een heel groot tekort aan geschikte woningen voor mensen met een beperking.”

“Mensen willen graag in hun eigen buurt blijven wonen, vanwege hun netwerk daar.”

“Of een woning geschikt is hangt niet alleen af van de woning maar wordt ook bepaald door de omgeving. (voorzieningen, bereikbaarheid, toegankelijkheid etc.).”

Wat hebben we gedaan

Toegankelijkheid openbare gebouwen waarvan de gemeente geen eigenaar is

- Het Project MKB (Midden- en Kleinbedrijf) Toegankelijke Routes 2024- 2025 heeft opgeleverd dat 271 locaties zijn aangesloten op de route. Ondernemers ontvingen advies over de toegankelijkheid van hun locatie op basis van het Nederlands Keurmerk voor toegankelijkheid en zijn vindbaar op de Ongehinderd-app en website. Met dit overzicht van de toegankelijkheid van Nijmeegse ondernemers en instellingen kunnen Nijmegenaren en bezoekers met een beperking zich goed voorbereiden op een bezoek aan de stad. Het project was in nauwe samenwerking met Zelfregiecentrum voor de inzet van ervaringsdeskundigheid.
- De ingevoerde subsidieregeling Stimulering Toegankelijkheid biedt ondernemers en organisaties met een bezoekfunctie financiële ondersteuning bij het toegankelijker maken van hun pand of digitale dienstverlening. Er hebben inmiddels zeven organisaties gebruik gemaakt van deze regeling.

Aandacht voor toegankelijkheid in de openbare ruimte

- Het Handboek Toegankelijkheid van gemeente Nijmegen is in 2022 geëvalueerd en in 2025 geactualiseerd. In samenwerking met het Zelfregiecentrum voor de inzet van ervaringsdeskundigheid.
- Er zijn twee moties in de gemeenteraad aangenomen in 2023: ‘Design for All. Overal’ en ‘Ontwerpen voor iedereen’ als leidend principe.
- Er is in 2024 aanvullend onderzoek gedaan naar de openbare ruimte in Nijmegen, met bureau Mobycon. In samenwerking met ervaringsdeskundigen. Hier zijn bevindingen uit gekomen over het Handboek Toegankelijkheid Nijmegen, de samenhang met andere beleidsterreinen en noodzaak van bewustwording onder ambtenaren en inwoners.
- Binnen de gemeente is interne uitwisseling over toegankelijkheid en het VN-verdrag Handicap op gang gebracht binnen verschillende afdelingen (Ontwikkelaars, ontwerpers, planjuristen, wijkregisseurs Fysiek).
- Er is een startnotitie in 2023 opgeleverd voor het herzien van het beleid op toegankelijkheid van de fysieke stad, gebaseerd op het VN-verdrag handicap. In

een raadsbrief van college van Burgemeester en Wethouders in 2024 zijn vervolgstappen benoemd over verbetering interne processen en werkwijzen; de openbare ruimte structureel toegankelijk maken bij herinrichting en campagnes voor bewustwording.

- Er is een werkgroep Toegankelijkheid opgericht met ervaringsdeskundigen en ambtenaren. Deze is aan de slag gegaan met actualisatie van het Handboek Toegankelijkheid.
- De gemeenteraad heeft in 2024 ingestemd met de ontwikkeling van inclusieve voetgangersbrug over de Waalhaven.
- Jaarlijks zijn er verschillende activiteiten tijdens de landelijke Week van de Toegankelijkheid, in samenwerking met het Zelfregiecentrum en andere partners in de stad.
- De Omgevingsvisie van Nijmegen geeft richting aan de stedelijke ontwikkeling. Op aangeven van de gemeenteraad is toegankelijkheid toegevoegd aan de leidende principes.

Inwoners met een beperking betrekken bij stedelijke ontwikkelingen

- In samenwerking met het Zelfregiecentrum zijn ervaringsdeskundigen betrokken bij verschillende fases van de ontwikkeling van het nieuwe Station district. Om de toegankelijkheid bij nieuwe projecten te verbeteren. Het betreft een gezamenlijk programma, waar ervaringsdeskundigen en gemeente samen optrekken.
- Medewerkers van de gemeente (projectleiders, ontwerpers, omgevingsmanagers) en ervaringsdeskundigen volgden trainingen bij stichting Accessibility over toegankelijkheid.
- De oversteek bij het Stationsplein aangepast met een zebrapad en bus waarschuwingslichten. Dit is ook na verzoek en gesprekken met belangenorganisaties uitgevoerd.

Inzetten op huisvesting voor inwoners met een beperking

- De projectgroep Iedereen doet mee heeft een werkconferentie Inclusief Wonen georganiseerd in 2023. Tijdens deze conferentie was er aandacht voor toegankelijke woningen, maar ook voor de woonomgeving.
- In het Woononderzoek Nijmegen, uitgevoerd door bureau Companen, is er bijzondere aandacht geweest voor de beschikbaarheid van toegankelijke woningen. Met onder andere interviews onder inwoners met een fysieke beperking.
- In de Nijmeegse Woonzorgvisie 2025-2030 'Samen wonen en zorgen in Nijmegen' is er aandacht voor mensen met een beperking aangemerkt als een van de aandacht groepen.
- Er is een opgave opgenomen van 175 zorggeschikte sociale huurwoningen en daarnaast 40-50 nieuwbouwwoningen voor o.a. rolstoelen met een grote draaicirkel en grotere huishoudens.
- In de Meerjarige Prestatie Afspraken (MPA) 2026-2030 staan 50 rolstoelgeschikte woonruimten opgenomen.
- De themagroep Wonen (ambtenaren en ervaringsdeskundigen) wordt betrokken bij het ontwikkelen van een praktische handreiking voor rolstoel- en zorggeschikte woningen zoals omschreven in de Woonzorgvisie.

- Bureau Companen wordt ingezet om met de verschillende stakeholders (Zelfregiecentrum, Rolstoel Toewijzingscommissie, inwoners met een beperking en woningcorporaties) samen tot een gedeelde ambitie te komen

Inzetten op kennisdeling met betrekking op bouwbesluiten

- De ontwikkeling van de nieuwe integrale NEN-norm (9120) voor toegankelijkheid van gebouwen wordt gevolgd. Daar is tijdens de door de projectgroep georganiseerde werkconferentie Wonen in 2023 veel aandacht aan besteed, onder andere met aanwezigheid van het NEN (Nederlands Normalisatie Instituut) -commissielid Ed Bijman. De themagroep Wonen blijft de aandacht hierop houden en verkent de mogelijkheden om deze norm in Nijmegen over te nemen. De landelijke ontwikkelingen richting opname van normen in het bouwbesluit worden gevolgd.

Wat vraagt aandacht

Voorbeelden uit de werkconferentie

- Er wordt gevraagd om duurzame financiering voor het Steunpunt ervaringsdeskundigheid van het Zelfregiecentrum Nijmegen.
- Er wordt gevraagd om in het afwegingskader bij planontwikkeling ook toegankelijkheid op te nemen. En dat ervaringsdeskundigen in alle fasen van projecten worden meegenomen.
- Toewijzing rolstoel (plus) woningen. Er is behoefte aan duidelijkheid hoe toekomstige rolstoeltoegankelijke woningen worden verspreid over de stad.

6. Thema Vervoer

Wat zeggen inwoners

“Het busstation bij het centraal station geeft te veel stress en gevoel van onveiligheid.”

“Vrijwel geen enkele gehandicaptenparkeerplaats voldoet aan de norm. Ze zijn te klein.”

“Ik heb een rolstoel en handbike. Als daar een reparatie voor nodig is dan laat de aanbieder dat rustig een paar weken liggen.”

Wat hebben we gedaan

Ervaren knelpunten gebruikers actief meenemen naar uitvoerende partijen

- Met ervaringsdeskundig lid Regionale Adviesraad Doelgroepen Vervoer (RAD) vanuit Nijmegen zijn monitorgesprekken gevoerd met beleidsambtenaren. Over de rapportages en de knelpunten in de praktijk. Daaruit blijkt dat er alleen

regionale rapportages zijn en geen specifieke gegevens over Nijmeegse gebruikers van aanvullend vervoer.

Jaarlijks onafhankelijk klanttevredenheidsonderzoek doelgroepenvervoer

- Voor het klanttevredenheidsonderzoek namens AVAN worden dagelijks willekeurige gebruikers gebeld om te vragen naar hun ervaring. Via de Regionale Adviesraad Doelgroepen Vervoer (RAD), is ook ervaringsdeskundigheid betrokken.

Alle bushaltes zo toegankelijk mogelijk uitvoeren

- In principe zijn alle bushaltes goed (basaal) toegankelijk. Ze zijn volgens standaard detail vormgegeven, op basis van CROW-richtlijnen (nationaal kennisplatform voor infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer,). Soms blijkt het situationeel niet mogelijk. In 2020 zijn alle bushaltes nagelopen en zo veel mogelijk in lijn gebracht met de CROW-norm. Hiervoor waren middelen vanuit de provincie beschikbaar.
- Nieuwe, en bij herinrichting vernieuwde, bushaltes worden altijd volgens de CROW-norm aangelegd.

Looproutes van en naar bushaltes zo toegankelijk en veilig mogelijk

- Dit onderwerp is meegenomen in het onderzoek van Mobycon 'Fysieke Toegankelijkheid in de stad' 2024. De looproutes zijn onderdeel van een uitvoeringplan in samenwerking met werkgroep Fysieke Toegankelijkheid Nijmegen.

Extra aandacht voor veiligheid, toegankelijkheid ontwikkeling stationsgebied

- Bij de ontwikkeling van het stationsgebied, vooral in het Westerkwartier, wordt extra aandacht besteed aan veiligheid en toegankelijkheid.
- Ervaringsdeskundigen zijn in verschillende fases betrokken via participatiebijeenkomsten, werksessies en een speciaal panel dat meedenkt over zowel planvorming als uitvoering van projecten. Zoals de Vijfknoop, Stadsschouwburg en toekomstige fietsstraten.
- Ontwikkelaars hebben trainingen gevolgd over toegankelijkheidsnormen en ervaringsdeskundigen hebben via het Zelfregiecentrum een opleiding gekregen om hun inbreng verder te versterken.

Wat vraagt aandacht

Voorbeelden uit de werkconferentie

- Er wordt gevraagd om het geactualiseerde Handboek Toegankelijkheid te borgen in zowel de gemeentelijke organisatie als bij projectontwikkelaars en uitvoerders.
- Er is behoefte aan meer gehandicapten-parkeerplaatsen en langere insteekvakken, zodat rolstoelgebruikers veilig kunnen uitladen.
- Er wordt gevraagd om alle bushaltes toegankelijk in te richten met daarbij toegankelijke routes naar de haltes, die ook vrijgehouden worden van obstakels.

7. Thema Gemeente als organisatie

Wat zeggen inwoners

“Het toegankelijk maken en houden van gebouwen met een publieksfunctie kan echt wel beter.”

“Ik heb er hoop op dat ervaringsdeskundige beleidsadviseurs een zeer positieve invloed zullen hebben op de beleidsvorming.”

Wat hebben we gedaan

Er zijn binnen de gemeente verschillende stappen gezet op het gebied van toegankelijkheid met behulp van inzet ervaringsdeskundigheid.

Begrijpelijke communicatie

- De gemeente werkt aan begrijpelijke communicatie. Door de ondertekening van de ‘Direct Duidelijk Deal’ zijn B1 (taalniveau 1)-schrijftrainingen voor nieuwe medewerkers ingevoerd, is een schrijfwijzer opgesteld en zijn schrijfcoaches aangesteld.
- Onderling Sterk Nijmegen, een organisatie van mensen met een licht verstandelijke beperking beoordeelt regelmatig brieven op begrijpelijkheid.

Toegankelijk stemmen

Bij de organisatie van verkiezingen wordt rekening gehouden met toegankelijkheid.

- Steekproefsgewijs is er toetsing van de toegankelijkheid verkiezingslocaties door Zelfregiecentrum bij verkiezingen.
- Zelfregiecentrum is betrokken bij de inrichting van een prikkelarm stembureau.
- Alle stembureaus zijn rolstoeltoegankelijk.
- Blinden en slechtzienden kunnen zelfstandig stemmen met een stemmal en soundbox.
- Via de website kan men de kandidatenlijst beluisteren.
- Voor doven en slechthorenden is uitleg beschikbaar in video's.
- In de Schalmei is tijdens verkiezingen een gebarentolk aanwezig.
- Er is een gratis stemtaxi (Automaatje) beschikbaar voor inwoners met mobiliteitsproblemen. De organisatie van de stemtaxi ligt in handen van Sterker sociaal werk.
- Stichting Prokkel en het Zelfregiecentrum begeleiden enkele Prokkelduo's op de stembureaus. Een Prokkelduo bestaat uit iemand met een lichtverstandelijke beperking en iemand zonder beperking. Zij voeren als vrijwilligersduo reguliere stembureau taken uit.
- In samenwerking met Onderling Sterk Nijmegen worden er voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor mensen die uitleg kunnen

gebruiken over hoe je moet stemmen.

Monitoring van onze dienstverlening

De gemeente Nijmegen monitort haar dienstverlening op verschillende manieren en werkt daarbij voortdurend aan verbetering.

- Jaarlijks wordt binnen de Wmo en Jeugdhulp een cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd om te horen hoe inwoners de ondersteuning ervaren.
- In 2025 is de Visie op dienstverlening vastgesteld door de raad, waarin veel aandacht is voor toegankelijkheid volgens het Design for All-principe. De inzichten uit het gemeentelijke LVB-project hebben hierbij een belangrijke rol gespeeld.
- Naar aanleiding van de Motie Retour Afzender is een proces ingericht waarbij inwoners onduidelijke brieven kunnen terugsturen met een sticker 'retour afzender'. De Stips bleken hierin een waardevolle schakel, doordat veel mensen daar al voldoende uitleg kregen. Signalen over onduidelijke communicatie worden nu beter teruggekoppeld naar de gemeente.
- Het inwerkprogramma van het Klant Contact Centrum (KCC) is uitgebreid met een training waarin medewerkers leren hoe zij inwoners met lage basisvaardigheden en/of niet-zichtbare beperkingen kunnen herkennen en ondersteunen.
- Vanuit gesprekken met ervaringsdeskundigen wordt gewerkt aan een pilot met TV- en radiospotjes die inwoners wijzen op de hulp van de Stips.
- De gemeente onderzoekt de inzet van een AI-tool die kan helpen bij het schrijven van brieven en teksten op B1-niveau, om de communicatie met inwoners verder te verbeteren.

Extra toegankelijke balie

- Bij de herinrichting van de Stadswinkel is intensief samengewerkt met ervaringsdeskundigen van het Zelfregiecentrum, die adviseerden over onder meer betere geleidelijnen, lagere balies, en de mogelijkheid van het afgeven van een trilsignaal bij het wachten op de beurt en prikkelarm wachten. Binnen de bredere opgave Betrouwbare en Moderne Dienstverlening zijn aanvullende stappen gezet, zoals het onderzoeken van mogelijkheden voor langere afspraken of een rustige ruimte tijdens bezoeken.
- De inzet van Tolkcontact: dit biedt doven, slechthorenden of mensen met een spraakbeperking de mogelijkheid om via Tolkcontact (beeld, tekst of spraak) te communiceren met de gemeentelijke dienstverlening. In 2026 krijgt dit een vervolg met de organisatie en inrichting van een extra toegankelijke balie.

Meer bewustwording creëren binnen onze organisatie

- Sinds 2024 werkt gemeente Nijmegen als pilotgemeente mee aan het landelijke project van 'LVB ((Licht Verstandelijke Beperking) in de gemeente' van de LFB. (Landelijke Federatie van Belangenverenigingen). Het project wordt gefinancierd door het ministerie van VWS. Studenten met een licht verstandelijke beperking van de LFB STERKplaats Nijmegen onderzochten hoe toegankelijk de gemeentelijke dienstverlening is via Mystery Guest-onderzoek. Hun bevindingen hebben geleid tot concrete verbeterpunten. Het onderzoeksrapport is door de STERKplaats in 2024 gepresenteerd aan de wethouder Inclusie. De samenwerking met de LFB Sterkplaats blijft via dit project hecht, waardoor ervaringsdeskundigen regelmatig worden betrokken.

Toegankelijker maken van gemeentelijke communicatie

- Dankzij inzichten uit het 'LVB in de gemeente' project is het telefoonnummer van de gemeente eenvoudiger vindbaar gemaakt: naast 14 024 is Nijmegen nu ook bereikbaar via 024 – 329 90 00.

Digitale toegankelijkheid

- Digitale toegankelijkheid krijgt structureel aandacht. De gemeente gebruikt 63 apps en websites, waarvan inmiddels 90% voldoet aan de wettelijke toegankelijkheidseisen (Web Content Accessibility Guidelines - WCAG).
- Een expertpanel van ervaringsdeskundigen (via Zelfregiecentrum) test vier keer per jaar de inhoud en functionaliteit, wat heeft geleid tot concrete verbeteringen, zoals een duidelijkere menustructuur, een aparte site voor sportinformatie, beter leesbare teksten en een effectievere zoekfunctie.
- De voortgang van de digitale toegankelijkheid is openbaar te volgen via een landelijk dashboard: <https://dashboard.digitoegankelijk.nl/organisaties/434>

Visie op dienstverlening

- Eind 2025 is de Visie op dienstverlening door de gemeenteraad vastgesteld. In 2026 wordt gewerkt aan een uitvoeringsplan.
- Gemeente Nijmegen heeft in 2019 de landelijke 'direct duidelijk deal' ondertekent. Het doel is dat de informatie van de gemeente voor iedere inwoner begrijpelijk is.

Subsidievoorwaarde

- De Nijmeegse Kaderverordening Subsidies (NKS) is in 2025 bijgesteld, zodat het college verplichtingen op het gebied van inclusie, diversiteit en toegankelijkheid kan opleggen aan subsidieontvangers. Zodat activiteiten in Nijmegen inclusiever en toegankelijker worden.

Wat vraagt aandacht

Voorbeelden uit de werkconferentie

- Er is behoefte aan meer kennis en het verbreden van de kennis binnen de gemeente over wat nodig is voor mensen met een beperking.
- Er wordt aandacht gevraagd voor inclusieve werving en selectie bij de gemeentelijke organisatie. Met ook behoud van medewerkers met een beperking en doorstroming naar hogere functies. Er is daarbij behoefte aan toegankelijke werkplekken.
- Er is behoefte aan toegankelijke informatieavonden en toegankelijke schriftelijke informatie. Zodat iedereen goed kan deelnemen aan de participatietrajecten.

4. Geleerde lessen

Met het Actieprogramma *Iedereen doet mee!* 2021-2024 hebben we inspirerende activiteiten georganiseerd en mooie resultaten behaald. Vooral op het gebied van ervaringsdeskundigheid, bewustwording en toegankelijkheid zijn flinke stappen gezet. Maar: er is en blijft nog veel te doen om de ambitie uit het VN-verdrag Handicap waar te maken. Dat ervaren mensen met een beperking dagelijks.

Op basis van deze evaluatie stellen we de uitvoeringsagenda 2026-2029 op. De belangrijkste lessen die we meenemen zijn:

‘Niets over ons, zonder ons’ vergt een zorgvuldig proces.

Het heeft tijd gekost om tot een goede samenwerking te komen in de projectgroep. Een samenwerking op basis van gelijkwaardigheid. Voor de toekomst willen we:

- De samenwerking tussen gemeente, ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers verder ontwikkelen
- Ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers krijgen minder uitvoerende verantwoordelijkheid
- Het is belangrijk om voldoende tijd en ruimte te nemen voor dit proces

Breng focus aan

Het actieprogramma 2021-2024 was breed opgezet. De projectgroep adviseert om voor de komende periode meer focus aan te brengen. Zo wordt de uitvoering behapbaar en efficiënt. We kunnen niet alle onderwerpen tegelijk oppakken.

Waar besteden we aandacht aan?

- Voortzetten van wat succesvol is
Bijvoorbeeld: de subsidieregeling toegankelijkheid; het Project MKB toegankelijke route; de activiteiten met de week van de toegankelijkheid en/of de bewustwordingsconferentie(s).
- Voortzetten van wat nog niet af is
Bijvoorbeeld: het implementeren van geactualiseerde Handboek Nijmegen Toegankelijk; toegankelijke speelplekken; het project LVB in de gemeente.

Investeer in een breed gedragen Uitvoeringsagenda

Dit betekent:

- Binnen de gemeente
De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het VN-verdrag en de uitvoeringsagenda 2026-2029 moet bij alle betrokken afdelingen vastliggen.
- Maatschappelijke organisaties betrekken
Ondersteuning bieden aan organisaties die kunnen bijdragen aan de organisatie en uitvoering van de nieuwe agenda. In het bijzonder het Zelfregiecentrum Nijmegen, als het gaat om het ondersteunen van ervaringsdeskundigen op het gebied van beperkingen.

Bijlage 1 **Activiteiten projectgroep *Iedereen doet mee***

Overzicht van activiteiten die de projectgroep Iedereen doet mee heeft georganiseerd, geïnitieerd of waar leden bij betrokken waren.

2022

Project Iedereen doet mee

- Start van externe projectleider (verbindingsfunctie gemeente en belangenorganisaties).
 - Start van projectgroep Iedereen doet mee (met leden vanuit lokale belangenorganisaties en gemeente)
 - Start met prioritaire actiepunten uit Actieprogramma Iedereen doet mee 2021-2024
-

2023

Actieprogramma Iedereen doet mee

- Uitvoering prioritaire actiepunten

Werkconferentie Inclusief Wonen

- Drie deelsessies: Toegankelijke woningen, Je thuis voelen in de buurt, Inclusieve wijk
- 50 deelnemers vanuit verschillende achtergronden: inwoners, ervaringsdeskundigen, gemeente, woningcorporaties, belangenbehartigingsorganisaties, zorg- en ondersteuningsorganisaties, onderzoek- en onderwijsorganisaties, adviesbureaus.

Project LVB in de gemeente

- Start project met LFB STERKplaats Nijmegen. Gericht op samenwerken met ervaringsdeskundigen met een verstandelijke beperking.

Toegankelijkheid

- Week van de Toegankelijkheid 2023
 - MuZIEum VR-route voor ambtenaren
 - Ervaringstocht voor college van B&W
 - Toegankelijkheidspluim voor Dekker van de Vegt
 - Masterclass bij gemeente 'Eigen Regie als basis'
 - Workshop Onderling Sterk Nijmegen (Positieve Gezondheid spel)
 - Workshop Deelkracht (communicatie-uitdagingen)
 - Onthulling toevoeging van *seksuele gerichtheid* en *handicap* aan artikel 1 Grondwet
 - Start Expertteam digitale toegankelijkheid
 - Implementatie Teletolk bij de gemeente
-

2024

Actieprogramma Iedereen doet mee

- Uitvoering actiepunten

Inspiratiebijeenkomst Toegankelijke Evenementen

- Georganiseerd met de afdelingen Inclusie, Cultuur en Evenementen in samenwerking met Cultuur Academy. Interviews ervaringsdeskundigen, Presentaties door gemeente, Zelfregiecentrum, Accessibility, Rond tafel sessies.

Werkconferentie Sociale Toegankelijkheid

- 80 deelnemers vanuit verschillende achtergronden namen deel. Onder andere vanuit ervaringsdeskundige inwoners, Zelfregiecentrum, gemeente, Regionaal Platform Ervaringskennis (RPE), welzijn, zorg, sport, cultuur, hogescholen.
- Inleiding wethouder Inclusie
- Inleiding door lectoraat Versterken van Sociale Kwaliteit HAN (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen)
- Overhandiging onderzoeksrapport Regionaal Platform Ervaringskennis aan wethouder Inclusie
- Deelsessies: Werken aan gastvrije omgeving bij cultuur en sport, Thuis voelen in de wijk, Inclusieve gemeenschappen, Hear Hear. Storytelling & Quilt

Subsidies

- Lancering subsidieregeling toegankelijkheid Nijmegen (2025–2026)

Project LVB in de gemeente

- Mystery guests onderzoek (website, telefoon, stadswinkel, STIP)
- Presentatie bevindingen & actieprogramma gepresenteerd aan wethouder Inclusie
- Gesprekken met Dienstverlening over verbeteringen

Inclusie & Samenwerking

- Afstemming met nieuw netwerk IN (Inclusie Nijmegen) van 8 organisaties

Toegankelijke vrije tijd

- Organiseren (Zelfregiecentrum) van prikkelarme activiteiten (Lindenberg), prikkelarme cabaretvoorstelling, prikkelarme kermis, prikkelarm zwemmen
- Start vier spreekuren voor organisatoren over toegankelijke evenementen
- Start WhatsAppgroep door organisaties over toegankelijkheid in cultuur en evenementen

Digitale Toegankelijkheid

- Testsessies nieuwe website met Expertpanel ervaringsdeskundigen
- Verbeterpunten menu, teksten, ontwerp

Toegankelijkheid openbare ruimte

- Volgen van ontwikkelingen rond Waalhavenbrug
- Stationsdistrict: toegankelijkheidsproject – betrekken van ervaringsdeskundigen

Sociale Toegankelijkheid

- Ervaringsonderzoek Regionaal Platform Ervaringsdeskundigheid (RPE) (18 deelnemers)

- Voorbereiding Werkconferentie Sociale Toegankelijkheid 2024

Stemmen (verkiezingen)

- Prokkelduo's op stembureaus
- Toegankelijke stembureaus (stemmal, ringleiding, gebarentolk)
- Toetsing 25 stembureaus met informatie van onderzoek bureau Ongehinderd
- Steekproefsgewijs toetsing toegankelijkheid van de verkiezingslocaties door Zelfregiecentrum bij de verkiezingen voor het Europees Parlement

Week van de Toegankelijkheid 2024

- Workshops o.a. prikkelarm cultuuraanbod
- Trainingen o.a. Ervaar NAH (Niet Aangeboren Hersenletste)
- Filmvertoning – Vriendschap, over jongeren met en zonder beperking op een middelbare school in Nijmegen
- Activiteiten voor mensen met visuele beperking
- Theatervoorstelling LFB – De Verwanten – over het leven van mensen met een licht verstandelijke beperkingen

Openbare ruimte

- Volgen van situatie geleidelijnen winkelcentrum Hatert
- Betrokken bij nieuw waarschuwingssysteem busstation Nijmegen

Deelname aan Burendag XL 2024

- Initiatief gericht op het verbinden van diverse groepen, waaronder lhbtq+ personen, mensen met een beperking en andere groepen.

2025

Actieprogramma Iedereen doet mee

- Uitvoering actiepunten

Enquête VN-verdrag Handicap

- Met de VNG Zelfscan VN-verdrag Handicap, op alle levensdomeinen en vanuit vier perspectieven: inwoners, ambtenaren, organisaties, bestuurders.
- 83 respondenten

Werkconferentie Balans opmaken

- Met 55 deelnemers, waaronder ervaringsdeskundigen, beleidsmakers, professionals en leden van de adviescommissie JMG.
- Op basis van input resultaten actieprogramma Iedereen doet mee en opbrengsten uit de enquête Zelfscan VN-verdrag Handicap.
- In gesprek over zes thema's: Onderwijs, Thuis (wonen en buurt), Werk en Inkomen, Vrije tijd, Vervoer (mobiliteit) en Welzijn, Gezondheid en Ondersteuning.
- Uitkomsten worden gebruikt bij het opstellen van een nieuwe agenda voor de invoering van het VN-verdrag Handicap in Nijmegen.

MKB Toegankelijke Route in Nijmegen

- Traject met Bureau Ongehinderd waarbij tientallen verkenner en ambassadeurs de toegankelijkheid van Nijmeegse MKB locaties in kaart hebben gebracht.
- Samenwerking met Zelfregiecentrum Nijmegen
- Toetsing 271 locaties
- Gouden keurmerk voor Xenos Molenpoort
- Adviesrapporten en nazomerbezoeken
- Informatie toegankelijkheid Nijmeegse locaties op website Ongehinderd

Regeling Stimulering toegankelijkheid

- De Subsidieregeling ‘stimulering toegankelijkheid 2025-2026’ voor bedrijven en organisaties met een bezoekfunctie gestart. De subsidie is bedoeld om fysieke en digitale toegankelijkheid te verbeteren voor mensen met een beperking.

Subsidies

- Gevraagde aanpassing Nijmeegse Kaderverordening Subsidies: “Kan-bepaling” op inclusie, toegankelijkheid en diversiteit is overgenomen en vastgesteld.

Project LVB in de gemeente

- Deelname aan project ‘LVB in de gemeente’ van LFB STERKplaats Nijmegen. Met inbreng vanuit team Inclusie en team Dienstverlening van de gemeente.
- Op een congres van het ministerie van VWS, tijdens een tafelgesprek met staatssecretaris Vicky Maeijer toelichting gegeven over het project.
- Adviesrapporten gedeeld met afdelingen.
- Aanpassing telefoonnummer website gemeente (10-cijferig).

Themagroep Wonen

- Themagroep Wonen (ervaringsdeskundigen en beleidsadviseurs) heeft de uitkomsten van onderzoek Compaaenen en werkconferentie Inclusief Wonen besproken. Er volgt nog concrete invulling vanuit ervaringsdeskundigheid.
- In de Woonzorgvisie zijn 175 zorggeschikte en 50 rolstoelwoningen(plus) opgenomen.

Actualisatie handboek Toegankelijkheid openbare ruimte

- In samenwerking met ervaringsdeskundigen via het Zelfregiecentrum is het Handboek Nijmegen Toegankelijk (openbare ruimte) in 2025 geactualiseerd.

Inclusieve speelplekken (BOSS)

- Stimuleren van toegankelijke speelplekken en Samenspeelakkoord.
- De speeltuin in het Park Rietgraaf in Nijmegen-Noord is vernieuwd en is een inclusieve speeltuin. Deze is nu toegankelijk voor alle kinderen, ook voor kinderen in een rolstoel.

Evenementenadvies (toegankelijke evenementen)

- Schouwen en advies door Zelfregiecentrum. Van zes evenementen over de toegankelijkheid voor mensen met een zintuiglijke, lichamelijke en/of verstandelijke beperking en/of een psychische kwetsbaarheid. Stevensloop (incl. 15 framerunners), Meters Maken (met audiodescriptie), Go Short, Wintertuinfestival, De Vierdaagse, Festival Trek.

Digitale toegankelijkheid

- Inzet Expertpanel ervaringsdeskundigen via het Zelfregiecentrum Nijmegen. Vier keer per jaar testen van toegankelijkheid gemeentelijke websites.

- Verbeteringen gemeentelijke websites op basis van de testen.

Bewustwording & Inclusie

- Op initiatief van het Zelfregiecentrum Nijmegen en LFB STERKplaats Nijmegen een werkbezoek gebracht aan de Broederij. In het kader van bewustwording en uitwisseling.
- Volgen en delen van Campagne “Hoe is het?” om vooroordelen over psychische kwetsbaarheid tegen te gaan. En om taboes te doorbreken en stigma’s tegen te gaan.

Week tegen Racisme en Discriminatie

- Panelgesprekken
- Themabijeenkomsten
- Publiekscampagne

Campagne Hoe is het?

- Gemeente Nijmegen voerde met 11 gemeenten de campagne ‘Hoe is het?’.
- Uitdragen van deze campagne.

Week van de Toegankelijkheid 2025

- Diverse activiteiten in samenwerking met Zelfregiecentrum Nijmegen. Tijdens de landelijke Week van de Toegankelijkheid wordt aandacht gevraagd voor een samenleving waarin mensen met een beperking volwaardig kunnen meedoen, door barrières weg te nemen en inclusie te bevorderen. Workshops, sessies en activiteiten, o.a.: Moeilijke dingen makkelijk uitleggen, Sociale toegankelijkheid & niet-zichtbare beperkingen, Ervaringstochten voor ambtenaren en studenten, Toegankelijkheidspluim 2025, Dag van de begrijpelijke communicatie

Sociale Toegankelijkheid

- Er is een verkenning geweest aan de hand van het RPE-rapport (Regionaal Platform Ervaringskennis) over sociale toegankelijkheid in sport en cultuur in Nijmegen. Over de huidige activiteiten en codes die de sociale toegankelijkheid in sport bevorderen
- Bijeenkomst over onzichtbare beperkingen (Pathé Nijmegen)

Week tegen racisme en discriminatie

- Betrokken bij activiteiten in het teken van de strijd tegen racisme en discriminatie

Proef met ‘Retour Afzender’ stickers

- Betrokken bij de proef. Deze was naar aanleiding van een motie (Retour Afzender) van de gemeenteraad, waarin werd gevraagd om stickers Retour Afzender (Steffie) te verspreiden.

Toegankelijke Verkiezingen

- Prokkelduo’s op stembureaus
- Toegankelijke stembureaus (stemmal, ringleiding, gebarentolk)
- Steekproefsgewijs toetsing toegankelijkheid van de verkiezingslocaties door Zelfregiecentrum bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer
- Zelfregiecentrum heeft op verzoek van de gemeente een voorstel gedaan voor de inrichting van een prikkelarm stembureau

Handreiking organiseren van toegankelijke bijeenkomsten gemeente

- Gestart met het opstellen van een Nijmeegse handreiking aan de hand van verschillende landelijke en lokale handreikingen. In afstemming met ervaringsdeskundigen en de gemeente in 2026 afronden.

Werkbezoek onderwijs

- Samen met wethouder Onderwijs is er een werkbezoek gebracht aan de school Talita Koemi, van Punt Speciaal. Tijdens dit bezoek is kennisgenomen van de praktijk in de school en belangrijke ontwikkelingen. En over de route naar inclusief onderwijs.

Sheltered City - werkbezoek

- Bureau Wijland begeleidde een werkbezoek van Henry Chivhanga uit Zimbabwe voor uitwisseling met leden van de projectgroep. Henry zet zich in zijn thuisland in voor rechten voor mensen met een beperking.

Antidiscriminatie agenda

- Deelname aan stakeholdersbijeenkomst Uitvoeringsagenda Antidiscriminatie Nijmegen.

Inclusiebeleid van Nijmegen

- Deelname aan inspraakbijeenkomsten over beleidskader Inclusie Nijmegen.

Evaluatie actieprogramma

- Met projectgroep de evaluatie van het actieprogramma voorbereiden

Opstart werkgroep fysieke toegankelijkheid

- Er is een werkgroep gestart die gericht is op de fysieke toegankelijkheid.

Actieprogramma Senioren

- Er is binnen de gemeente een afstemming geweest over de raakvlakken van het actieprogramma senioren en VN-verdrag Handicap. Vooral op het gebied van toegankelijkheid.